

פרשת וירא

ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו (כב, יג)

הגאון מורנו רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף, פתח בספור בבואו להסביר ענין העקדה.

הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל איש חסד היה, ונודע כרב האסירים. פעם אחת, בשבת, הגיע לבקר את האסירים ודרכו נחסמה. השוטר הבריטי לא הניחו להכנס. עמיתו היהודי טען שבידי הרב רשיון כניסה, אך האנגלי השיב שהרשיון תקף רק בזמנים כתקונם. עתה הוטל עצר ותקף הרשיון פג.

טען השוטר היהודי: "מדוע תפריע ליהודי קשיש המתנדב לעזר לאסירים הכלואים?"

ענה הבריטי: "לבטח מקבל הוא שכר, שילך ויחפש לו עבודה אחרת...!"

כשראה רבי אריה שדרכו נחסמה, הלך סביב וחפש פרצה, מצא ונכנס. מובן שנתפס, והובא לפני השומר הבריטי, אך כעת הודה השוטר אמר: "עכשו מאמין אני שאכן מתנדב הוא. אלו עבד בעבור משכרת, שמח היה לסרוב להכניסו, שהרי את שלו עשה, והיה שב לביתו לנוח. אם טרח לחפש פרצה ולנסות לחדר פנימה, מעיד הדבר שבנפשו הוא, והחסד מדרבנו, רשאי הוא להכנס ולבקר את האסירים".

בספור זה יובן, מדוע לאחר התגלות המלאך לראשונה, כשהורה לחוס על יצחק ולא לשלח בו יד, נעלם המלאך ולא ברכו. רק לאחר שהקריב את האיל בא המלאך שנית וברכו בשם ה': "כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך... שער איביו. והתברכו בזרעך... גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי".

והענין, שעצם מעשה העקדה אינו מוכיח בשלמות את גדל צדקת אברהם אבינו. יתכן שמרב פחד עשה מה שעשה, שהיה ירא לנפשו שאם ימרה את רצון הבורא הרי בידו להמית ולהחיות, ויוכל לגזר מיתה עליו ועל בנו יחדיו.

ברם, אלו היה עושה את מעשה העקדה מתוך פחד ויראה גרידא, אזי בשמעו את בשורת המלאך "אל תשלח ירך אל הנער" שמח היה להפטר מהנסיון, מתיר היה את אסורי בנו וממהר לשוב לביתו. אבל הוא לא כן עשה, אלא טרח לחפש איל להקריבו, שלא לרדת מן ההר ללא קרבן. והאיל נאחז בסבך בקרניו, ואברהם אבינו טרח להבקיע אליו דרך ולשחררו, להשיגו להקריבו. היתה זו הוכחה נצחת שלא עבד אברהם אבינו את הבורא יתברך אלא מרב אהבה וכל מעשיו לשם שמים בלבד. כיון שכך, התגלה אליו המלאך שנית וברכו בברכות שמים מעל.

מכאן למדנו מהי הדרך המבטיחה ברכות עד בלי די: לקים מצוות מתוך רצון ואהבה. כמו ששנינו בדברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה מלבד הקרן הקימת לעולם הבא: "השכמת בית המדרש שחרית וערבית" (שבת קכז:). ההליכה והתפלה לבד עדין אינם מקנים ברכה זו, אבל ההשכמה והזריזות מורות על התשוקה לקים מצוות, להתפלל ולעבד את הבורא. וכמאמר דוד המלך "דרך מצותיך ארוץ, כי תרחיב לבי", הלב והרצון מתבטאים בריצה לקראת המצוה.

משל למה הדבר דומה? רופא הבודק אם אדם בריא, אינו שואל האם הוא אוכל בודאי אכל, שאלו לא אכל היה מת. שואל הוא האם הוא אוכל בתאבון, שהתאבון מעיד על בריאות וחסן גופניים. והתשוקה לקיום מצוות ה"תאבון" להם מוכיחה שהאדם בריא וחסון מבחינה רוחנית. (מעין השבוע)

פרשת וירא

מקור: מטעמים לשולחן שבת